

2. predstavlja mali železni sod v zvezi s srkalnico in cevjo, katera se v stranišno jamo vtakne. Podoba 3. predstavlja isto tako popolnem adjustiran veliki železni sod. Natančnejši popis sledi prihodnjič.

(Dalje prihodnjič.)

Slovenska Matica.

Nadaljevanje 66. odborove skupščine

dné 18. februvarija.

Navzočih 15 odbornikov; predseduje gosp. Peter Grasselli.

Gosp. prvosednik prebere zahvalno pismo gosp. biskupa Strossmajerja na brzojavno čestitko k sedemdesetletnici in se po odboru pooblasti, da z načelniki narodnih društev o dejanski slavnosti „Slovenske Matice“ pokrovitelja ukrepa, kar je prav in dostojno.

Na to se rešijo nekatere ostale stvari iz seje, ki se je bila pričela 14. februvarija pod vodstvom podpredsednika g. Josipa Marna vpričo 12 odbornikov. Sklene se, da se razpiše tajnikova služba v zmislu društvenih pravil na tri leta proti odpovedi — po nasvetu odborovem, kateri nasproti nekemu časnikarskemu oponašanju izjavlja, da nedoslednosti v pisanji zadevajo podpisane pisatelje same, ne pa društvenega tajnika, kateri ni imel dotične odgovornosti.

Gosp. Gašparju Križniku se odmeni primerna odškodnina za njegov spis „Slovenska bibliografija“ od 1832. do 1867. leta.

Slike, ki jih je poslala „Umelečka beseda“ v Pragi, naj se shranijo, dokler dojdejo publikacije 1885. leta.

Rešitev prošnje upravnega odbora društva „Narodni Dom“, da bi se mu dovolilo imeti nekaj potrebnega pohištva v matičinih pisarniških prostorih se prepušča gospodarskemu odseku, kateri naj o učinku poroča odboru samemu.

Tisek društvenih knjig naj oddá gospodarski odsek, kadar dojdejo rokopisi, po dogovoru oni tiskarni, ki bo naredila najcenejšo ponudbo.

Za sedaj se sklene, da Matica izdá dr. Kosov slavnostni spis o sv. Metodu in obsežnejši „Letopis“.

Zarad sestavkov v „Letopisu“ naj priobči tajnik oklic do pisateljev, jednako kot v prejšnjih letih.

Ukrepí gospodarskega odseka zarad oddaje stanovanja in prodajalnice v hiši na Kongresnem trgu št. 7 se odobré.

Tiskarski računi se po nasvetu gospodarskega odseka potrdijo z nekaterimi modifikacijami.

Odborniku gosp. Senekoviču se odloči pristojna nagrada za šesttedensko tajniško poslovanje.

Odobrita se po stvarni debati računska sklepa za 1883. in 1884. leto. V zadnjega se sprejme tudi statistični pregled o vlogah, ki so v matičinem varstvu.

Pregledovalec društvenih računov se pooblasti, da izvrši na podlagi odobrenih računov deloma že dogotovljeno bilanco.

Sprejmó se nasveti za amortizacijo glavnici dolžne svote.

Odbor soglasno sprejme proračuna za 1885. in 1886. leto.

Rešijo se nekatere knjigarske zadeve o prodajanji društvenih knjig. Nektere zastanke se sklene odpisati, druge iztirjati, zopet o drugih še poizvedovati. Dolžne ustanovnine naj se iztirjajo.

Tajnikovo poročilo o delovanju odborovem od zadnjega občnega zbora do konca februvarija t. l. naj se

presodi v prihodnji odborovi skupščini, in prihodnji občni zbor „Matice Slovenske“ naj bode dné 8. aprila t. l.

Na to se zaključí seja, ktera je trajala od 5.—8. ure.

Iz državnega zbora.

Načrt poravnave zarad podaljšanja koncesije za severno železnico.

V državnem zboru in v časnikih dela veliko vriša vprašanje, ali naj država odkupi severno železnico, ali naj podaljša koncesijo.

Veliko občinstvo, ki nima časa ne brige, podučiti se, pri čem stoji to vprašanje, je večidel mnenja, da ima tudi pri severni železnici, tako kakor je pogojeno to pri novejših železnicah, država pravico, zdaj, ko koncesija poteče, prevzeti železnico v svojo last, in k večem plačati vožne stroje, vozove ali poslopja. — Toda pravna razmera pri tej železnici je vsa druga. Koncesija podeljena je bila za 50 let leta 1836., ko še ni bilo pri nas druge železnice, in ko se je še mislilo, da s severa proti Dunaju ne bo več vožnine, kakor onih par tisuč ljudi, katere je dosdaj privažala na Dunaj pošta in ono blago, kar se ga je privažalo in odvažalo na parizarjih na oni poti.

Se ve, da je 50letni obstanek železnice kazal prav očitvidno blagodejni vpliv železnice enako za severne dele države, kakor za Dunaj sam. In tako je danes severna železnica (večidel v rokah Rotschildovih) ena najboljših gledé prometa in gledé dobička.

Par let pa, odkar je nastalo več železnic, ki vežejo one severne kraje z južnimi, vidi se, da tudi severna železnica pojema, delnice po 1000 gold., ki so prinašale uže po 200 gold. ali blizo 200 gold., prinašajo zdaj le še po 120 gold., kar je, se ve da še zmiraj bogat dohodek.

Vlada predložila je uže en načrt poravnave, katerega je pa po preveč nasprotnih glasovih zbornice zopet umaknila. — Potem naprosila si je pri najvišji sodnji oziroma njenemu predsedniku Schmerlingu pravnega mnenja na vprašanje, kolika je pravica države do severne železnice po pretekli koncesiji. To pravo mnenje je podlaga novemu načrtu in je tudi povod za to, da vlada nikakor ne misli več na to, železnico sedaj prevzeti, posebno zavolj tega ne, ker bi morala izdati za njo neprimerno visoke svote in bi prevzela samo mali del, sedaj uže velike mreže te železnice.

Nov načrt pogodbe, po kateri se ima koncesija podaljšati, obsega po popravkih, sprejetih v pododboru železniškega odseka sledeče točke:

§. 1. določuje, da k severni železnici v smislu pogodbe spadajo poleg glavne proge tudi vse stranske železnice, ki so bile kasneje dovoljene in pa one, katere ima družba železnice vsled te pogodbe dodelati v prihodnje. Vse te železnice so ena celota, so predmet nove koncesije in pripadejo svoj čas državi v last. Vse dosedanje posebne izjeme prenehajo z novo koncesijo, katera bode edino veljavna.

§. 2. določuje vse točke, katere bo imela obsegati nova koncesija gledé pripada v last države, gledé pravice države pred odkupiti jo, gledé varstva zoper konkurenčne železnice, gledé prevažanja vojakov, pošte, telegrafov in to tako, kakor so državi najugodnejše pogodbe z drugimi železnicami; dalje, da se ima delniški kapital poplačati ves v teku koncesije, ravno tako dolgovi na prioriteto in pa državno nadzorstvo.

§. 3. določuje nadrobnosti zarad prevažanja pošte in poštnega objekta, kaj se prevažá zastonj, kaj proti odškodnini.

§. 4. določuje, da ima nova koncesija trajati do 31. decembra 1940., s tem dnevom preide vsa železnica, vsa poslopja, vsi vozovi itd. v last države, in sicer vse razun vozovja brezplačno, vozovje pa se plača po nepristranski cenitvi.

Reservni zaklad ostane družbi.

Železnica se mora državi prepustiti neobremenjena. Ako bi ne bili poravnani vsi dolgovi, izročiti ima družba v skupno oskrbovanje plačevalni zaklad, v katerega mora družba z 31. decembrom leta 1886. počenši plačevati iz svojih sredstev po 63.063 gold. 2 kr. v srebru in pa po 19.648 gold. 52 kr. v papirnatem denarji vsako leto.

(Konec prihodnjč.)

Zabavne stvari.

Zamet v stepah.

Poljski spisal Mihal Grabowski, preložil L. G. Podgoričan.

(Dalje.)

Marijca je na lahko vstala in v sosednjo izbo odšla, kakor kaka senca. Spremilo jo je starčevo oko. Iz obraza, da-si otemnelega, vzvel je siven neznamen smehljaj, ko je starka godrnjala ná-nj. — Te nje opomnje, kar je podoba kazala, niso budile v njem nikakove jeze, nasmeh je pričal neizrečeno ljubezen in da dovoljuje, naj pripoveda, zakaj ga obsiplje z očitki. Poznalo se mi je, da sem oba zvedavo in zavzet poslušal, a ko je bil stari mojim očem odšlo devico spremil z očmi, potlej je meni spregovoril: „To je moja vnuka, hčerka sinova, ki ne živi več; narodila se je po smrti nesrečnega očeta, a tudi matere ni poznala nikoli. To, ker ni uživala materinega mleka, a morda zato, ker smo vsi vá-njo, v nesrečno siroto, dihali, — to utegne biti povod, da je vzgojila se, kar vidite, slabotno, da je, kakor kaka pajčevina, — da ni pravega zdravja v njej, ne prave moči. Da ni tako, kakor je, mislil bi, da je nam priprostim ljudem kako gospodsko dete podvrgel kedo. Ljubimo jo vendar-le, kakor zenico v oku, pa je tudi vredna te ljubezni. Potrpežljiva je in poslušna, a dasi ni kos navadnemu delu in trudu, razumna je v drugih rečeh tako, da ne moremo načuditi se jej. Zna molitve, ki nihče ni učil jih, in pesni, ki ni čula jih nikoli nikder. Pesen in molitva jo živi — in je, kar je povedala staruha, očit angelj Božji pod našo streho. Spominjaš se je in raduješ vsako trenutje, vsako trenutje tudi nas muči skrb: kakor je čudovito prikazala se med nami, da tudi tako čudovito, nenadoma izgine izmed nas!“

To je starček povedal o devici. Jaz sem v tem čutil, da v sosedni izbi ženski prižigati mnoge svečice pred obrazi, izba je naglo razsvetlila se, kakor kakova kapelica. Videl sem starko, da je stala in molila, tudi Marijco sem videl, da je iz početka stala, a kasneje zdaj pa zdaj pokleknila in s čelom dotikala se mrzlih tal. To je bilo češčenje po vshodnem obredu, a poprej nisem veroval, da je mogoče to izvrševati tako ljubkimi in spretnimi gibljaji. V tem vnanjem izrazu človeške ničevosti pred Bogom, v tej nekako nujni prošnji Božje usmiljenosti in varstva je bilo nekaj, kar je močno genilo mojo dušo. Le tako dobrotno bitje more brezi vsakoršne žrtve darovati se takemu bogočastju, ker traja predolgo časa, neprestano. Naposled je starka spustila leseno zaslombo. Videl sem, da svetloba v sosedni izbi gasne, in takoj je v njej vstala popolna tišina. Očito je bilo, da sta ženski legli spat. Moj gospodar je po dolgi zamišljenosti zdaj pa zdaj jel na uho vleči, ali morda uže pojemlje tuleča bura; časi je vstal in gledal skozi reže pa zamrzlih oknih, rad bi bil preveril se,

kaj se godí na dvorišči. Mene je zmogla prevelika utrujenost, o trdem snu me je zapustila samosvest, da nisem čul prav nič, kaj se godí okrog mene.

(Dalje prihodnjč.)

Naši dopisi.

Z Dunaja 23. febr. (*Predpust in post v političnih krogih.*) Dvakratno glasovanje v zbornici poslancev o kongruji in o pristojbinski postavi prizadelo je vladi velike preglavice. Vzroki, zakaj se je zoper kongrujo pri zadnjem paragrafu izrekla večina, so znani. Šlo je za to, izvršitev one postave določiti, kakor je bilo namenjeno za leto 1886., ali pa, kakor je vlada nenadoma zahtevala, izvršiti jo še le v treh letih počenši z letom 1886. Večina zbornice izrekla se je za prvi način ne toliko zato, ker bi bila odločno proti drugemu načinu, ampak bolj zato, ker je bila vlada sploh kongruji nasproti jako mrzla, in ker je v nasprotju s prejšnjimi dogovori in pa ne, da bi bila večino o novi premembi kaj poprašala, brezozirno skoraj zapovedajoča po ustih ministra Conrada zahtevala ono premembo. — Poslanci od večine, med temi tudi več slovenskih poslancev, glasovali so prav zato zoper predlog vladin, stavljen po dalmatinskem poslancu Klaiću, ker so hoteli s tem svoje nezaupanje skazati ministru Conradu.

Vse drugače vršile so se priprave za glasovanje o pristojbinski postavi. Levičarji pripravljali so se na odločen boj, zbrali so vse svoje ude, privezali so si sicer omahljive ude Coroninjevega kluba, katerih ni bilo težko pridobiti, ker so večidel premožni velikoposestniki, katerim bi bila postava pouzročila nekaj bremen. Veliko in odločilno svojo raketo pa so levičarji znali — prvič z vspehom — položiti med kmete Lichtensteinovega kluba.

Vse kaže na to, da je bil posredovalec ali orožje levičarjev pri tem delu zmiraj nezadovoljni divjak Lienbacher, ki ima pri nekaterih avstrijskih kmetih veliko veljave. — Kmet Ruf imel je sostavljen govor, zoper katerega se dá marsikaj ugovarjati, sploh pa bi mu bil lahko pritrdil vsak poslanec, ki je hotel glasovati za to, da se preide v nadrobno razpravo pristojbinske postave, toda nasvet, katerega je Ruf stavil, ni imel prave zveze z njegovim govorom. Ker predlog njegov — to se je videlo koj takrat — imel je namen, pristojbinsko postavo pokopati za zmiraj, vsem željam pa, katere je izrekel Ruf v govoru, bilo bi se moglo vstreči pri nadrobni razpravi s popravki, katerih je bila dolga vrsta uže pripravljena, katerih bi se bilo pa dalo vladi nekoliko še vsiliti.

Vrh tega pokazalo se je pri tej priliki, da knez Lichtenstein ali nima vpliva v svojem klubu ali pa ga je namenoma dal porabiti zoper vlado, kakor se čuje vse z ozirom na vedenje ministra Conrada pri posvetovanji in izvrševanji nove ljudske šolske postave. — Kakor je to navada junaških Mladočehov pri odločilnem glasovanji, storili so tudi to pot in se poskrili v svoje kote, da bi jim kasneje kdo ne mogel očitati, da so „tak“ ali „tak“ glasovali.

In tako zmagali so levičarji s pomočjo Lienbacherja in nekaterih kmetov zoper desnico in vlado z 25 glasovi.

S tem zrastle je levičarjem greben, in, ako bi mislili, da je taka večina sploh mogoča, kakoršna je bila pri tem glasovanji, uže bi začeli (kakor so skušali) ponujati miniterstva različnim svojim pristašem, pred vsem pa najbolj zaslužnemu za to njihovo zmago — Lienbacherju.

Zelo pomenljivo pri tem glasovanji je bilo pa to, da je najtesnejši pristaš Lienbacherjev tudi divjak na

Iz državnega zbora.

Načrt poravnave zaradi podaljšanja koncesije za severno železnico.

(Konec.)

§. 5. določuje, da ima država s prvim januarjem l. 1904 pravico, vso železnico odkupiti proti temu, da družbi za ostali čas koncesije plačuje družbi poprečen čisti prinos od zadnjih 7 let, po odbitih dveh najslabših letih. V tem slučaju preide plačilni zaklad v last države.

§. 6. določuje, da ima družba državi povrniti do sedaj plačana poroštvena plačila za moravsko-šlesko severno železnico v svoti 8,088 657 gold. 21 kr. in pa 4% zamudne obresti v teku 6 mesecev po potrjenji pogodbe.

Računi vseh delov severne železnice imajo vprihodnje biti enotni.

Ravno tako ima si družba sama preskrbeti in je zato porok z vsem imetjem in dohodki, potreben denar za dodeljanje zgradbe one železnice. — Družba iz naslova državnega poroštva tudi za preteklost nima ničesar zahtevati.

Za to, ker se družbi podaljša obrok za pripad železnice Jedlersee-Ganserndorf-Marhegg in pa Oderberg do pruske meje, ima družba državi v 6 mesecih po sklepu pogodbe plačati odškodnino 1,314.732 gold. 11 kr.

§. 7. določuje pravico države, odločevati vožnino na severni železnici in to tako, kakor so sedaj najnižje pri državnih železnicah.

Kot meja, na katero naj se pri tem država ozira, se določi prinos železnice, in to tako, da naj bi obstoječih 74.511 $\frac{1}{4}$ delnic po 1000 gold. c. d. = 1050 gold. a. v. prinašale na leto po 105 gold. (vladin načrt imel je še 112 gold.).

Dalje odločuje ta §., kaj vse se sme pri računanju odšteti od dohodkov, namreč pravi stroški prometa, davki, pokojnine, zdravništvo, obresti in amortizacije (povračevanje) prioritet in delnic.

Pododsek je ravno pogoje tega §. še na vse strani poojstril razun tega, da je z znižanjem dohodka od delnic od 112 na 105 gld., pa tudi še z družimi določili, vladi preskrbel veliko prosteje določevanje vožnine, posebno pa odločil vožnino za premog iz ostravsko-karvinskih jam do Dunaja in pa do mest na poti po najnižjih sedanjih vožninah.

§. 8. določuje, da so vožnine, katere določuje trgovsko ministerstvo, smatrati za najvišje, pod katere sme družba segati, dalje, da se imajo vožnine in vse tudi osebne polajšave javno razglasiti.

§. 9. določuje proge za železnice, katere je vezana družba dodelati, in to v teku 2 $\frac{1}{2}$ let po podeljeni koncesiji, namreč z Bjelica čez Tešen, Fridland, Frankstadt, Valaški Mezerič do Bistrice, dalje čez Holešau, Halein, Kremsir in se med Kremsirom in Zborovico odcepi do še ne odločenega mesta moravske transverzalne železnice ali pa do moravsko-šleske severne železnice.

§. 10—15. določuje daljne nadrobnosti, kako sme tudi sedaj uže država rabiti nekatere dele severne železnice.

§. 16. našteva 10 krajnih železnic, katere je vezana družba severne železnice na lastne stroške dodelati v teku 5 let.

§. 17., 18. in 19. določujejo še nadrobnosti gledé teh in pa družih krajnih železnic.

§. 20. obsega popolne odpovedi družbe gledé vseh ugovorov in pravic gledé preteklosti.

§. 21. določuje, da ima severna železnica svoje pravila v soglasje spraviti s to pogodbo, in vse potrebne

vknjižbe v nji utemeljenih pravic za državo preskrbeti na lastne stroške.

§. 22. določuje takso od koncesije.

§. 23. določuje, da zasebne pravde iz te pogodbe razsoja deželna sodnija dunajska.

§. 24. Od strani vlade dobi pogodba veljavo še le z odobrenjem po ustavni poti, ako bi se to do 10. dne aprila 1885. ne zgodilo, družba severne železnice ni več vezana.

§. 25. določuje, da se izdelate dve izvorni nekolekovani enakoglasni pogodbi.

Zabavne stvari.

Zamet v stepah.

Poljski spisal Mihal Grabowski, preložil L. G. Podgoričan.

(Dalje.)

Ko sem vzbudil se, uže je bil dan; ali po sivi svetlobi sem poznal, da ni še nehala vijavica. To je potrdil mi prišli sluga, ki je tudi povedal, da so o svitu dečaki vrnili se z najdenimi konji vred. Skoro je prišel i starec, da mi je sporočil to; ali težko sem ga izpoznal, tako je bil prijazen in zgovoren. Spregovoril je o negostoljubem sprejetji minolega dné, hvalil se je s prisotnostjo in sè srčnostjo svojih dečakov, ki so bili uganili, kje v stepi utegne biti tabun, da je iz uganjenega kraja polagoma izvabil ga ugodni promin bure, ter da so brezi vsakoršnega kvara dečaki pripodili ga domov. Ali opomnil je, da jaz ni misliti ne morem na pot, ker je vijavica skoro hujša, nego je bila poprejšnjega dné, če prav utegne, kar je bilo po noči, na kako uro upokojiti se metež, naj nikar ne verujem temu prestantku, ker nenadoma vstane zopet, kajti take vijavice, ki naglo zima vstaja o njih, trajajo neprestano po tri dni, če ne delj časa. Videl sem, da je res to — in jako me je ta resnica oplašila, ker je poprejšnjega dné tako neusmiljeno bilo zalotilo me vreme pod milim nebom. Dal sem torej pregovoriti se, da nisem mislil na daljši pot, šel sem samo na dvorišče, zato da sem se preveril, kje je usoda zadela me. O takem vremeni, kakoršno je bilo, nisem videl daleč po okolici. Kar je bilo največ, videl sem, da je v stepi, polni samega snega, zedinilo se nekoliko bivališč. Prvo bivališče je bilo to, v katerem sem prenočil, drugo je bilo še večje in podoba je kazala, da je še rednejše, bivali so v njem starčevi sinovi sè soprogami in z mlajšimi vred. Dorastli vnuki so imeli sami svoje kočje, ki so jih Kozaki imenovali kuren, a neko drugo dolgo poslopje, kakor kaka pekarnica, — to je bilo najemnega služabništva bivališče. Med temi bivališči so bile živinske staje, konjušnice in povitki, to je, na eni strani zadelane kolnice. Vse to je napolnjeno bilo z domačo živadjo raznega roda, a da-si so bivališča bila, kakor so po stepnih krajih, v redu, če prav so staje okrog in okrog bile zavarovane z visokimi trstikovimi ploti, ki je obili sneg še jačil jih in nekako zavetoval, vendar je mraz bil tako silen in bura je tudi le-sem prodirala prošinjivo tako, da je najtolstejše blago, tudi konjsko pleme, stalo mirno, stiskalo se vzajemno, oglašalo se — in živad je gréla živad. Naglo vremensko zmeno poprejšnjega dné so očito morale bolešno čutiti tudi nedomače živali. Nenadne mrzlotte in izdajne zime vpliv se je čudovitejše kazal na njih. Plenečih ptic: vran in krokarjev so celi oblaki kar padali na blago, na vole in konje, ki so stali po ogradah, ali je zemlja bila vzela jim živež, ker je bila preneglo zavila se in odela sè snegom, ali so tudi te